

ขวัญและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดกองการบริหารส่วน
จังหวัดอ่างทองกับครูสังกัดเทศบาลในเขตจังหวัดอ่างทอง

นายเถลิง เจริญศรี

007067

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๖

I 15๓๒2284.

๓๖.

Morale and Job Satisfaction of School
Teachers under Provincial Administration
and Municipalities in Anghong

Mr. Takerng Charoensri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science

Department of Government
Graduate School

Chulalongkorn University

1979

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ขวัญและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการครูสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง กับครูเทศบาลในเขต
จังหวัดอ่างทอง

โดย

นายเถกิง เจริญศรี

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกร เลิศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุญนาค) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ)

..... กรรมการ
(นายเอนก สิทธิประศาสน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกร เลิศ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ขวัญและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการครู สังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองกับครูสังกัดเทศบาลในเขต
จังหวัดอ่างทอง

ชื่อนิสิต   นายเดกิง เจริญศรี

ภาควิชา   การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

ปีการศึกษา   ๒๕๒๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้า ทดลองวิเคราะห์ระดับ
ขวัญและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจ
ังหวัดอ่างทอง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในท้องถิ่นชนบทนอกเขตเทศบาล กับครูสังกัดเทศบาล
ซึ่งถือว่าปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่เจริญแล้ว และอยู่ในเขตเมือง ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบ
ถึงระดับและความแตกต่างของขวัญ ทดลองจนความพึงพอใจในการทำงานของครูซึ่งเป็น
ข้าราชการส่วนท้องถิ่นเหมือนกัน แต่สังกัดอยู่ในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน
คือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับเทศบาล และนอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อ
ศึกษาค้นคว้าปัญหาและอุปสรรค ขอบกพร่องต่าง ๆ ที่จะ เป็นสาเหตุทำให้เกิดความกระ
ทบกระเทือนต่อขวัญและกำลังใจของครูส่วนท้องถิ่น ทั้งภาคองค์การปกครองและภาคสภาวะ
แวดล้อมในระดับโรงเรียนต่อครู โดยจะนำปัญหาและอุปสรรคที่ค้นพบได้จากการวิจัย
เสนอแนะต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองและเทศบาล เพื่อหาทางขจัดปัญหาและ
ขอบกพร่องเหล่านั้นในโอกาสต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้เขียนได้ใช้วิธีวิจัยสนาม (Field Research) โดย
การส่งแบบสอบถามไปยังข้าราชการครูส่วนจังหวัด สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
อ่างทอง และครูเทศบาลในเขตจังหวัดอ่างทอง จำนวน ๔๐๐ คน ใ้รับคำตอบกลับ
คืนมา ๓๔๔ ฉบับคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๐๐

ผลการศึกษาดังระดับขวัญและความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการ
การครูส่วนจังหวัดและครูเทศบาล พบว่าข้าราชการครูทั้งสองสังกัดมีสิ่งต่าง ๆ ที่
เหมือนกันและแตกต่างกันดังนี้

สิ่งที่เหมือนกัน

๑. มีขวัญและความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติสูง
๒. ผู้บังคับบัญชาปกครองด้วยความยุติธรรมและช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาดี
๓. มีความภาคภูมิใจในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติอยู่สูง
๔. มีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของการทำงานในระดับปานกลาง

สิ่งที่แตกต่างกัน

๑. ข้าราชการครูส่วนจังหวัดได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานและประชาชนในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง แต่ครูเทศบาลได้รับในระดับสูง
๒. ข้าราชการครูส่วนจังหวัดมีความรู้สึกวาทความก้าวหน้าและความมั่นคงในราชการ ซึ่งคาดคะเนที่ได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่ครูเทศบาลมีความรู้สึกวาทความก้าวหน้าและความมั่นคงในราชการสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Morale and Job Satisfaction of School
                          Teachers under Provincial Administration
                          and Municipalities in Angthong

Name   Mr. Takerng Charoensri

Thesis Advisor   Assistant Professor Pricha Hongskrailers,
                          Ph.D.

Department   Government

Academic Year   1979

ABSTRACT

The research is a comparative study aimed at analyzing morale and job satisfaction of the school teachers under provincial administration and municipalities, by using Angthong Province as a case-study. This is due to the fact that both categories of teachers are under the supervision and control of the Local Administration Department, Ministry of Interior. The school teachers under the administration of Provincial Authority and Municipalities are assigned to teach in local schools but in different areas — the former is in urban and the latter is in rural areas. Therefore, this study is aimed at comparatively studying the morale and job satisfaction of both categories of teachers in order to find out their differences and similarities, attitudes, problems and so on. The

findings will be of great benefit to help solve the problems for the government agencies concerned.

The method used in this study is quantitative, by sending questionnaires to 400 school teachers of provincial and municipal schools in Angthong Province. The total number of answers returned is 349 or 87.25 per cent. In addition, Angthong Province is selected as a case-study is due to three main reasons;

(1) The writer's official position as Deputy Governor of Angthong is convenient to the study ;

(2) Angthong Province has a compact size in the Central Region, which is convenient to the study; and Angthong Province is near Bangkok, which is convenient to conduct field research.

The findings are that the school teachers of both categories have something in common and different as follows:

1. Similarities

1.1 Both have sound morale and satisfaction in there jobs;

1.2 The superiors of both categories of school teachers are helpful to the subordinates;

1.3 Both are satisfied in there jobs;

1.4 To some extent, both are satisfied with their working conditions.

2. Differences

2.1 Provincial teachers receive cooperation from their staff and people more than that of municipal teachers;

2.2 Provincial teachers feel that they lack confidence in progress and security in government service more than that of municipal teachers.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เริ่มต้นจากหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา การเตรียมแบบสอบถาม การส่งแบบสอบถาม การคนควาเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ รวมทั้งการติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัย และอาจารย์ที่ปรึกษา ลำพังผู้เขียนเองย่อมไม่สามารถจะเรียบเรียงวิทยานิพนธ์นี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ดังนี้

บุคคลแรกคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นี้ ซึ่งได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในค่านวิชาการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งพยายามกระตุ้นเตือนและให้กำลังใจทุกทางแก่ผู้เขียนจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ไว้ ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้คุณรุ่ง สหสมัย เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอโท อ.ป่าโมก ยังช่วยในการติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัย คนควาเอกสารจากห้องสมุด รวมทั้งไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาแทนผู้เขียนในขณะนั้น ผู้เขียนมีราชการไม่อาจปลีกตัวไปได้แม้จะไต่ย้ายไปรับราชการที่กรมการปกครองแล้วก็ยังคงแสดงความห่วงใยติดตามถึงความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์นี้อยู่เสมอ ผู้เขียนต้องขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ และคุณชูชาติ ทรัพย์นาก อาจารย์ อ.ร.ร. บานลำสนุน อ.สามโก้ ไคกรณาช่วยสอบทานตัวเลขจากแบบสอบถามต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้มีพระคุณซึ่งให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนตั้งแต่เริ่มต้นศึกษาจนสำเร็จเท่าที่ควรจะนำมากล่าวนาม ณ ที่นี้ก็คือ คุณชลอ ธรรมศิริ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมการปกครองและอธิการวิทยาลัยการปกครอง คุณชิต นิลพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งอธิการวิทยาลัยการปกครอง และบรรดาหัวหน้าหมวดการศึกษา ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่

ครูอาจารย์ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองและหัวหน้าฝ่ายการศึกษาเทศบาล
ครูใหญ่อาจารย์ใหญ่ ครูอาจารย์ของเทศบาลเมืองอ่างทองและเทศบาลตำบลป่าโมก
ซึ่งช่วยตอบแบบสอบถามและส่งคืนแก่ผู้เขียนจนเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ขึ้น ขอขอบคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย.....

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....

กิตติกรรมประกาศ.....

รายการตารางประกอบ.....

บทที่

๑ บทนำ..... ๑

    ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... ๑

    ความมุ่งหมายในการวิจัย..... ๗

    สมมุติฐานของการวิจัย..... ๗

    ขอบเขตของการวิจัย..... ๙

    ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... ๑๒

    คำจำกัดความ..... ๑๗

    ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... ๑๘

    แผนที่จังหวัดจันทอง..... ๒๐

๒ ประวัติความเป็นมา ทฤษฎี แนวความคิด และวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง
    กับการศึกษา..... ๒๕

    ประวัติความเป็นมา ของการศึกษาประชาบาลและ เทศบาล... ๒๕

    ความเป็นมาของการจัดการศึกษาประชาบาลและ เทศบาลใน
    จังหวัดจันทอง..... ๓๑

สภาพทั่วไปของการศึกษาประชาบาล ในจังหวัดอ่างทอง เมื่อ ได้รับโอนมาจากกระทรวงศึกษา.....	๓๓
ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวกับขวัญ.....	๓๖
การสร้างขวัญในการทำงาน.....	๔๐
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับขวัญและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการครูส่วนจังหวัด สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด..	๔๔
๓ ผลการวิจัย.....	๔๗
๔ สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	๑๑๓
บรรณานุกรม.....	๑๓๒
ภาคผนวก.....	๑๓๗
ประวัติผู้เขียน.....	๑๕๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑.	เพศและสังกัด	๔๗
๒.	ระดับของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๘
๓.	อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๘
๔.	แสดงการนับถือศาสนา	๕๐
๕.	แสดงวุฒิของครู	๕๐
๖.	ประสพการณ์การสอนของครู	๕๑
๗.	สถานภาพทางครอบครัว	๕๒
๘.	จำนวนบุตร	๕๒
๙.	แสดงภูมิลำเนา	๕๓
๑๐.	ประสพการณ์ก่อนเข้าทำงาน	๕๓
๑๑.	ฐานะทางเศรษฐกิจ	๕๔
๑๒.	ความรู้สึกเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย	๕๖
๑๓.	ทัศนคติในการสับเปลี่ยนงาน	๕๖
๑๔.	ทัศนคติเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ	๕๘
๑๕.	ทัศนคติเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติอยู่	๕๘
๑๖.	ทัศนคติเกี่ยวกับความถนัดในงานที่ปฏิบัติและความอิสระในการปฏิบัติ	๖๐

ตารางที่

๗
หน้า

๑๗.	ความสามารถในการขอความร่วมมือจากบุคคลอื่น	๖๒
๑๘.	ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน	๖๓
๑๙.	ความสามัคคีในกลุ่มของเพื่อนร่วมงาน	๖๔
๒๐.	ความพึงพอใจในผลงานที่ได้รับเมื่อปฏิบัติงาน	๖๕
๒๑.	ความร่วมมือกับผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	๖๖
๒๒.	ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและประชาชนในท้องถิ่น	๖๗
๒๓.	ทัศนคติเกี่ยวกับความตั้งใจในงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ	๖๗
๒๔.	ทัศนคติเกี่ยวกับการพิจารณาโทษของผู้บังคับบัญชา	๗๑
๒๕.	ทัศนคติเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะในการทำงานของผู้บังคับบัญชา	๗๒
๒๖.	ความประสงค์ที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับบัญชา	๗๓
๒๗.	ทัศนคติเกี่ยวกับการมีผู้บังคับบัญชา	๗๓
๒๘.	ทัศนคติเกี่ยวกับการแสดงท่าที่เป็นผู้บังคับบัญชาของครูของข้าราชการ เทศบาล ข้าราชการระดับอำเภอ และจังหวัด	๗๔
๒๙.	ทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายในการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียน	๗๕
๓๐.	ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการปรับปรุงงาน ต่อผู้บังคับบัญชาได้	๗๖
๓๑.	การพิจารณาลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาโดยใช้เหตุผลไม่ใช่อารมณ์	๗๗
๓๒.	ความรับผิดชอบต่อนำที่ทำงานของผู้บังคับบัญชา	๗๘
๓๓.	ทัศนคติเกี่ยวกับความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันกับผู้บังคับบัญชา	๗๙
๓๔.	ทัศนคติในการแก้ไข้ปัญหา เคือคร้อนหรือหนักอกหนักใจในการปฏิบัติ งาน	๗๙

ตารางที่

๗
หน้า

๓๕.	ทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้นับคัมภีร์	๘๐
๓๖.	ทัศนคติเกี่ยวกับการวางตัว เป็นกันเองกับผู้นับคัมภีร์	๘๑
๓๗.	ทัศนคติในท่าทีของผู้นับคัมภีร์ในการให้คำปรึกษา	๘๒
๓๘.	ทัศนคติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินเดือน	๘๓
๓๙.	ความอบอุ่นที่จะได้รับความยุติธรรม	๘๔
๔๐.	ทัศนคติในการพิจารณาความดีความชอบโดยยุติธรรม	๘๖
๔๑.	ทัศนคติเกี่ยวกับโอกาสที่จะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง และเงินเดือน	๘๘
๔๒.	ทัศนคติเกี่ยวกับการทำความผิดและถูกลงโทษ	๘๘
๔๓.	ทัศนคติเกี่ยวกับการแต่งตั้งโยกย้าย	๘๘
๔๔.	ทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนงาน	๘๙
๔๕.	ทัศนคติเกี่ยวกับเงินเดือนที่ได้รับจากทางราชการ	๙๒
๔๖.	ทัศนคติเกี่ยวกับความรู้สึกภาคภูมิใจในหน่วยงานของตน	๙๔
๔๗.	ทัศนคติเกี่ยวกับเกียรติยศ ชื่อเสียง และความก้าวหน้า	๙๕
๔๘.	ความรู้สึกเท่าเทียมกับข้าราชการสังกัดอื่น	๙๖
๔๙.	ทัศนคติเกี่ยวกับท่าทีของเพื่อนร่วมงาน	๙๗
๕๐.	ทัศนคติเกี่ยวกับความเข้าใจและความศรัทธาในหน่วยงาน เจ้าสังกัด	๙๘
๕๑.	ทัศนคติที่แสดงว่า เป็นคนสำคัญ	๙๙
๕๒.	ทัศนคติในการใช้จ่ายเงินส่วนตัวที่อุปการะในการปฏิบัติงาน	๑๐๓

ตารางที่

ณ

หน้า

๕๓.	ความรู้สึกว่าต้องนำเงินส่วนตัวมาใช้ในการปฏิบัติราชการ	๑๐๒
๕๔.	ทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคในการทำงาน	๑๐๓
๕๕.	ทัศนคติในการได้รับการสนับสนุนในเรื่องอุปสรรคในการทำงาน	๑๐๔
๕๖.	ทัศนคติในการได้รับบริการด้านสวัสดิการ	๑๐๕
๕๗.	ทัศนคติเกี่ยวกับความพอใจในสภาพแวดล้อมการทำงาน	๑๐๖
๕๘.	ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาค่านิยมบรรณนิยมประเพณีความเชื่อถือ ของประชาชนในการทำงาน	๑๐๗
๕๙.	ทัศนคติเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม	๑๐๘
๖๐.	ทัศนคติเกี่ยวกับกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์กับอุปสรรคใน การทำงาน	๑๐๙

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย